

KÜLÖNFÉLÉK

A XXII. Nemzetközi Névtudományi Kongresszusról

Pisa, 2005. augusztus 29. – szeptember 3.

A Nemzetközi Névtudományi Társaság (ICOS) „Nevék időben és térben” címmel rendezte meg 22. kongresszusát, melynek helyszínéről és megszervezéséről a nagy múltú s a névkutatások terén is kellő tekintéllyel rendelkező Pisai Egyetem gondoskodott. A résztvevők öt földrész számos országának névtudományát képviselték. A kongresszus programjában négyszáznál több előadás, illetve előadó szerepelt, így már eleve a kínálat is igen gazdagnak ígérkezett. (A program és az előadások összefoglalói olvashatók a rendezvény honlapján: <http://icos22.humnet.unipi.it>.) A kongresszus hivatalos nyelvei az angol, német, francia és az olasz voltak; a legtöbb előadás angolul vagy olaszul hangzott el.

A kongresszus első napjának délelőttjét a megnyitó s az azt követő plenáris előadások töltötték ki. WILHELM H. NICOLAISEN a nemzetközi névtudományi kongresszusok történetét vázolta fel az 1961. évi firenzei kongresszus óta, CARLO A. MASTRELLI ugyanezen időszak romanisztikai vonatkozású helynévkutatásának fejlődését mutatta be, PETER WIESINGER pedig az utóbbi évtizedek német névkutatásáról értekezett. BRUNO PORCELLI (későbbi időpontra áthelyezett) előadásában az olasz irodalmi névadás vizsgálatának elmúlt negyedszázadát tekintette át. A délután folyamán az ICOS jelenlegi tevékenységéről hallhattunk előadásokat: egy többnyelvű terminológiai szótár munkálatairól, egy majdan interneten elérhető névtani bibliográfia szerkesztési kérdéseiről, továbbá az ICOS honlapjának fejlesztéséről.

A program törzsét a szekcióelőadások képezték, melyek az első napot követő négy napon át (közben egy pihenőnappal) zajlottak. Az előadásokat hat tematikus szekcióba, azokon belül két-két alszekcióba osztották: 1. Nevek és nyelvtudomány: a) fonológia és grammatika, b) szemantika és etimológia; 2. Nevek és társadalom: a) történeti névrendszerek, b) névrendszerek napjainkban; 3. Nevek és irodalom: a) elmélet és módszerek, b) nevek irodalmi szövegekben; 4. Személynevek: a) személynevek és történelem, b) embercsoportok nevei; 5. Helynevek: a) településnevek, mikrotoponímia, b) egyéb helynévtípusok, makrotoponímia; 6. Egyéb névtípusok: a) tárgynevek, állatnevek, intézménynevek, b) márkanevek. Ezek mellett néhány sajátos tematikájú szekciót külön hirdettek meg: A névtan oktatása, Névtan és számítástechnika, Névtan és a média, Névtani terminológia, Új névkutatási kezdeményezések és projektek. Az előadások idejét 20 percben szabták meg a szervezők, melyet további 10 percben követhettek a kérdések, hozzászólások. Különösen sokan jelentkeztek előadással az egyes irodalmi művek névanyagának vizsgálata, a helynévkutatás, leginkább pedig a történeti személynévkutatás témaköreiben. Ezeket az alszekciókat a gyakorlatban további két részre kellett bontaniuk a szervezőknek, így a kongresszus résztvevői olykor 15 párhuzamosan zajló előadás között választhattak.

A napi programot az egyes napok végén tematikus bemutatók egészítették ki. Ilyen módon került sor különböző névtani vonatkozású honlapok prezentálása mellett több új névtani kötet ismertetésére és különböző országok névtani periodikáinak bemutatására. A hazai névkutatást az utóbbiak során az Onomastica Uralica és a Névtani Értesítő képviselte. A kongresszus helyszínén és ideje alatt az egyes országok névtani kiadványainak (azaz a résztvevők által hozott példányokból létrehozott) kiállítását is megtekinthettük; a hazai névkutatást itt is több kötet jelenítette meg. Érdekes színfoltot képeztek az ENSZ 8. Földrajzinev-egységesítési Konferenciájának itt is felállított kiállítási tablói, melyek a helynevek világának változatos, tanulságos, illetve különösen érdekes témáiból válogatták anyagukat.

A kongresszusnak nyolc magyar résztvevője volt. Helynévtannal hármas foglalkozott: T. SOMOGYI MAGDA „New street names in Budapest”, VINCZE LÁSZLÓ „Historisches Deutsches Strassennamenbuch” és GYÖRFFY ERZSÉBET „On the functional structures of old Hungarian river names” című előadásában. A személynevek kutatását is többen választották témájuknak: RAÁTZ JUDIT „Development of Hungarian personal names in the second part of the 20th century” és FARKAS TAMÁS „Researches and their onomatological conclusions in the field of official surname changes in Hungary” című előadása a névrendszerekkel foglalkozó szekció keretén belül kapott helyet. FEHÉR KRISZTINA témája „Hungarian historical anthroponomy – within the context of language theory and the history of science” címmel az általános névtani szekcióban hangzott el, ahogyan VITÁNYI BORBÁLA „Dénomination de couleurs dans le hongrois et le français” című előadása is. FÁBIÁN ZSUZSANNA „I nomi propri nelle sei traduzioni ungheresi de »Le avventure di Pinocchio« di C. Collodi” című témájával az irodalmi névadással foglalkozó szekcióban szerepelt, miként az ugyancsak Magyarországról érkezett JEREMY PARROTT is „»Change all the names« – A Samuel Beckett Onomasticon” című előadásával.

Az utolsó napon került sor az ICOS közgyűlésére. Ennek során többek között megválasztották a szervezet új vezetőségét (elnök: Maria Giovanna Arcamone, Olaszország, egyúttal a kongresszus főszervezője; alelnökök: Milan Harvalík, Csehország és Sheila Embleton, Kanada; titkár: Richard Coates, Nagy-Britannia; másodtitkár: Martina Pitz, Franciaország; pénztáros: Karina van Dalen-Oskam, Hollandia). Itt határozták el azt is, hogy a következő, XXIII. Nemzetközi Névtudományi Kongresszus megrendezésére Torontóban kerül sor a szokásos három év múlva, 2008 augusztusában. (A kongresszus honlapja már elérhető: <http://www.yorku.ca/vpaweb/icos2008>.) A szakmai program zárásaképpen a szekcióelnököknek nyílt még lehetőségük arra, hogy szekciójukat röviden, a kongresszus plenáris nyilvánossága előtt értékeljék. A kongresszus programja az esti ünnepi vacsorával ért véget.

A kongresszuson elhangzott előadások megjelentetésére a korábbiakhoz hasonló módon, több kötetben kerül majd sor.